

**HIZKUNTZA TRATAERA INTEGRALA GARATZEKO
OINARRIAK ETA PROPOSAMENAK**

IKASTETXEENTZAT DOKUMENTUA

2019-2020 IKASTURTEA

ebete hizkuntza-zerbitzuak

2020ko apirilean

1- Sarrera	3
2- Kokatzea: Hizkuntza Trataera Integrala eta Hizkuntza Trataera Integratua	4
3- Hizkuntza Trataera Integrala	6
3.1- Ikuspegi komunikatiboa.....	6
3.2- Ikuspegi komunikatiboa lantzeko urratsak	7
3.2.1- Irteera-profilak zehaztea	8
3.2.2- Konpetentziak formulatzea	9
3.2.3- Arazo-egoera zehaztea.....	10
3.2.4- Ekintza komunikatiboa zehaztea	11
3.2.5- Plan orokorra eta azken produktu eredua garatzea	12
3.2.6- Ekintza komunikatiboa testu bihurtzea - Azken produktua lortzeko prozesua	12
3.3- Testu generoen mapa eta arloen arteko lotura	15
4- Hizkuntza Trataera Integratua	16
4.1- Hizkuntzen alderdi komunak	17
4.2- Testu-generoen mapa	18
5- Hizkuntza trataera integralera hurbiltzeko urratsak	12
6- Baliabide lagungarriak	13
6.1- Hizkuntzaren ikuspegia eguneratzearen beharra	13
6.2- Ulermen estrategiak.....	13
6.3- Testu-moten ezaugarri nagusiak	13
6.4- Transferentzien inguruko adibideak	13
6.5- Zer da erakusgarria: irteera profilen araberako adibideak.....	13
6.6- Adibide zehatz baten aurkezpena.....	13

1- Sarrera

Ikasle eleaniztunak izateko bidean ikastetxeetan Hizkuntza Trataera Integrala garatu nahi da.

Horri begira Irale bidezko ikastaro bat egin dute zenbait ikastetxek 2019-2020 ikasturtean. Horietako batzuk ebete hizkuntza-zerbitzuetako irakasleek gidatu dituzte. Lehen Hezkuntzako irakasleekin egin da lanketa.

Ikastaro honen bidez Hizkuntza Trataera Integralera hurbilpen bat egin nahi izan da:

- Gaia kokatu eta kontzeptuak argitu.
- Ikuspegi hori garatzeko hainbat urrats eman.
- Ikuspegi horren baliagarritasuna ikusteko saiakera praktikoa batzuk egin.

Lanketa honen bidez planteamendu eleaniztuna garatu nahi da, euskara ardatz hartuta:

- Eskolan lantzen diren hiru hizkuntzak uztartu behar dira, baina euskarari arreta berezia jarri behar zaio: egoera soziolinguistikoa kontuan hartuta eleaniztasunerako bidean euskara erdigunean jarri behar da, horrela egiten ez bada, zaila izango da hizkuntza horri begira jartzen diren helburuak lortzea.
- Idatzizkoa eta ahozkoa landu behar dira, baina horrelako lanketak egiterakoan idatzizkoari garrantzia handiagoa emateko joera egon daiteke, eta, horregatik, jartzen da arreta berezia ahozkoaren lanketan ere.

Ondorengo orrietan Hizkuntza Trataera Integralera hurbiltzeko planteamendu bat aurkezten da, oinarrietatik proposamen praktikoetara, baita horiek ikastetxean uztartzeko jarraitu daitezkeen urratsak ere.

2– Kokatzea: Hizkuntza Trataera Integrala eta Hizkuntza Trataera Integratua

---

Hizkuntza Trataera Integrala garatzeko prozesuan, Hizkuntza Trataera Integratua ere kontuan hartu behar da. Biak norabide Berean doazen arren eta planteamendua bakarra den arren, helburu lorgarriak zehazteari begira lagungarria izan daiteke bereizketa bat egitea. .

Labur-labur, Berritzegune Nagusitik jasotako dokumentu batean horrela azaltzen dira bi ikuspegi horiek:

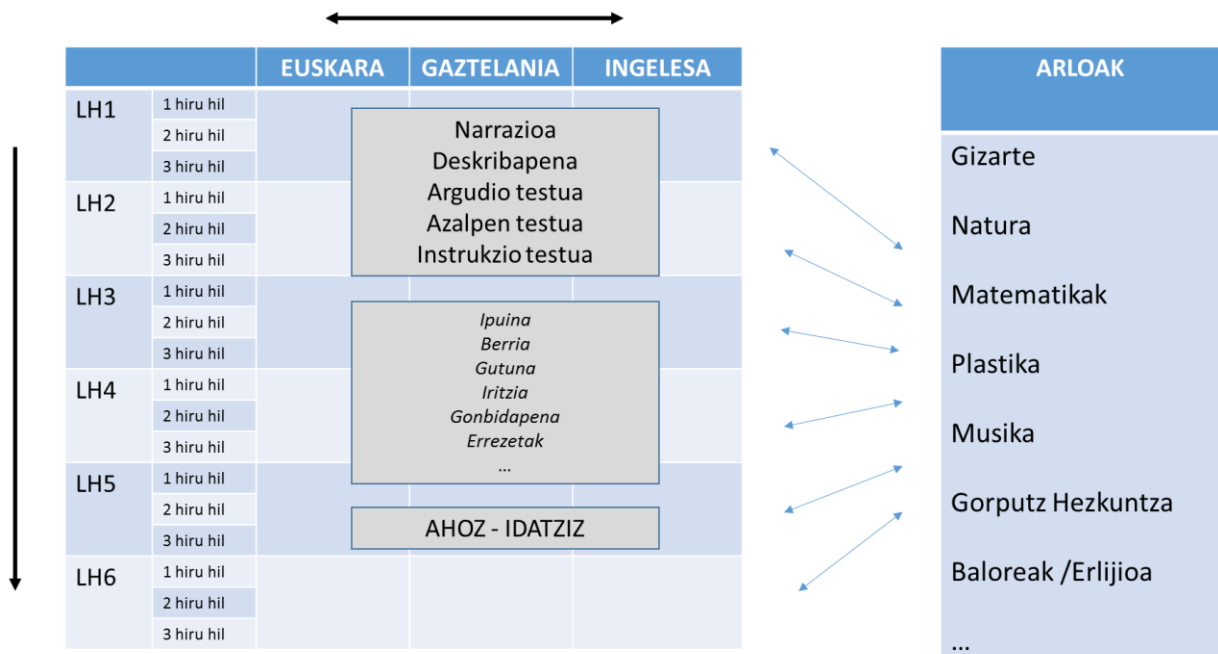
Hizkuntza Trataera Integrala	Hizkuntza Trataera Integratua
<ul style="list-style-type: none"> - ARLO GUZTIAK hartzen dira kontuan, ez hizkuntzak soilik. - Arlo guztietan lantzen da eta landu behar da hizkuntza: edozein arlotako irakasleak hizkuntza irakasleak ere badira. - IKUSPEGI KOMUNIKATIBOA oinarri hartuz lan egitea proposatzen da: zer landu, nola landu eta nola neurtu ikusteko tresna eraginkorra da. - Transferentziak landu behar dira: arloen arteko zubiak baliatu behar dira.	<ul style="list-style-type: none"> - HIZKUNTZA ARLOAK hartzen dira kontuan. - KOORDINATUTA ETA TRANSFERENTZIAK bilatuz lan egiten da. Hau da: hizkuntza batean lantzen denak bestean ere balio dezakeenez, koordinazio hori bilatzen da.

Diziplinaren alfabetizazioa ezinbestekoa da ikasleen arteko ekitatea eta ikasketetan arrakasta izateko. Horretarako, **erreferentzia komunak** zehaztu eta **arloen arteko zubiak** eraiki behar dira. Horretarako baliatu behar dira HEZIBERRI eta Europar markoa

HEZIBERRI eta EUROPAR MARKOAK ikasleek zein hizkuntza konpetentzia garatu behar dituzten zehazten dute, baita hizkuntza-konpetentzia horien barruan zer landu behar den eta zer hartu behar den kontuan ere. Are gehiago, lanketa metodologia komunikatiboa erabiliz egitea ere proposatzen da. Hauek lirateke erreferentzia komunak. Arloen arteko zubiak eraikitzeke, batetik, testu-generoen lanketa proposatzen da eta, bestetik, arloen arteko transferentziak zehaztea.

Hizkuntza Trataera Integratuaren bidez Heziberrik eta Europar Markoak zehazten dutena eskolara egokitu daiteke: ziklo bakoitzean eta hizkuntza bakoitzerako irteera profilak zehaztu, testu generoekin lotu, testu genero horien lanketa hizkuntzen artean koordinatu eta transferentziak nola egingo diren adostu.

Hizkuntza Trataera Integralaren bidez hizkuntzen lanketari ikuspegi oso bat ematen zaio: edozein arlo hizkuntzaren bidez lantzen da eta hizkuntzak arlo guztietan lantzen dira. Gainera, arlo bakoitzak bere hizkuntza berezia ere badu. Hizkuntza arloetan lantzen dena eta beste arloetan lantzen dena osatu eta indartu egiten dira. Hizkuntzaren trataera integrala zehaztea beharrezkoa da, soilik era horretan ziurtatuko baita arlo bakoitzeko edukiak ulertu egiten direla. Ulertu ezean, ez dago ezer adierazterik, eta adierazi ezean, ez dago edukien eskurapena ebaluatzerik.

3– Hizkuntza Trataera Integrala

3.1 – Ikuspegi komunikatiboa

Hizkuntzarekin egiten dugun ekintza orori esaten diogu ekintza komunikatiboa.

Ikuspegi komunikatibotik lan egiten badugu:

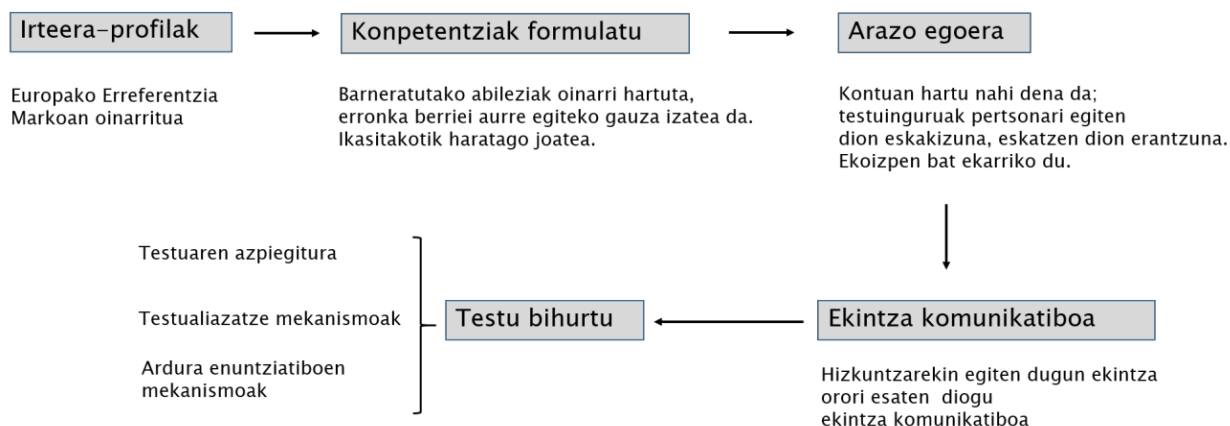
- Ikasleei komunikatzeko gaitasuna edo komunikagaitasuna garatzen lagunduko diegu: egiten jakin behar dute.
- Proiektuen bidez lan eginda zein testu-liburu edo beste metodologia batzuen bidez lan eginda ere, hizkuntzaren ikuspegia behar bezala txertatu ahal izango dugu. Metodologia batzuekin errazagoa izan daiteke ikuspegi hau txertatzea, baina urratsak guztietan eman daitezke.
- Zer den erakusgarri eta transferigarri ikusiko dugu: ekintza komunikatiboa testuinguru zehatz batean garatzen da eta modu egokian gauzatzeko erabiltzaileak testuak ondo taxutzen eta interpretatzen jakin behar du baliabide egokien bidez (plan orokorra, interaktibotasuna, sekuentziak, konexioa, izen- eta aditz-kohesioa...) eta adierazpide linguistikoak behar-beharrezko izango ditu (alderdi fonologiko, ortografiko, morfosintaxiko, semantiko eta lexikoa).
- Transferentziak landu ahal izango ditugu.

3.2– Ikuspegi komunikatiboa lantzeko urratsak

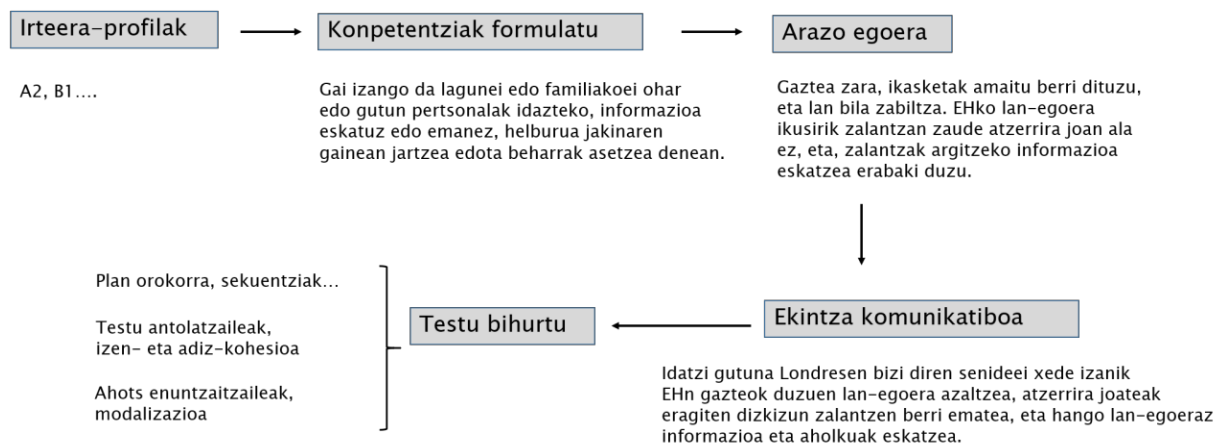
Ikuspegi komunikatiboa lantzeko urratsak honakoak izango lirateke:

- 1.- Irteera–profilak zehaztea
- 2.- Konpetentziak formulatzea
- 3.- Arazo–egoera zehaztea
- 4.- Ekintza komunikatiboa zehaztea
- 5.- Plan orokorra eta azken produktuaren eredia garatzea
- 6.- Ekintza komunikatiboa testu bihurtzea

Ondoren, sei urratsak eskema orokor eta teoriko batean laburbilduta.

Goiko eskema teorikoa adibide praktiko batera honakoa izan daiteke:

3.2.1– Irteera–profilak zehaztea

Irteera–profilak zehazteak ikasleek zer gaitasun izan behar duten jakiten lagunduko digu, eta beraz, zer den landu behar dena eta ebaluatu behar dena. Hauxe litzateke lehenengo urratsa.

Irteera–profilak zehazterakoan, Heziberri eta Europar Markoa hartuko ditugu erreferentzia moduan.

Europar markoak hizkuntza–gaitasunen sailkapen bat egiten du: A1, A2, B1, B2, C1 eta C2. Sailkapenak ez du hizkuntzaren ezagutza deskribatzen, hainbat egoeretan hizkuntza hori erabiltzeko gaitasuna baizik.

A1–A2–B1: Egoerak testuingurua du lagun eta ezinbesteko. Komunikazio ez berbala lagungarria da. B2–C1–C2: Funtzio kognitiboak erabiltzea eskatzen dute (identifikatu, justifikatu, kalkulatu...).

Helduen hizkuntza–alfabetatzera sortutako sailkapen bat da, baina hezkuntzara ere egokitu da. Erreferentzia moduan erabili behar dira, Heziberri ez duelako zehazten etapa eta ziklo bakoitzean gaitasun maila jakin bat lortzea beharrezkoa denik. Baina ikasketak aurrera eramateko, zein hizkuntza–gaitasun behar diren ikertu da Europar Markoaren barruan, eta honakoa da erreferentzia hori entzun, idatzi, mintzatu eta irakurtzeko:

- 12–13 urte: B1
- 15–16 urte: B2

Horrek izan behar luke bertako bi hizkuntza ofizialei dagokienez hartu beharreko erreferentzia, eta zerbait baxuagoa atzerriko hizkuntzari dagokionez.

Lehen Hezkuntzari dagokionez, norabide berbera izanik, etapa amaierarako irteera profila horren arabera zehaztu beharko litzateke, eta ziklo bakoitzerako irteera profilak horri begirako mailakatze moduan, hau da, B1era heltzeko A1 eta A2 ere modu mailakatuan zehaztu beharko lirateke Lehen Hezkuntzako ziklo eta irakasmailetan.

Europar Markoak, lehen esan bezala, 6 mailako sailkapen bat egiten du, izan ere, maila bakoitzean hizkuntza komunikaziorako gaitasuna bost dimentsio edo trebetasun hauetan egituratu da:

- Ahozko ulermena
- Ahozko elkarrekintza edo elkarreragina eta ahozko ekoizpena
- Idatzizko ulermena
- Idazmena

3.2.2– Konpetentziak formulatzea

Ikastolen elkartean honela definitzen dute konpetentzia:

- Testuinguru jakin batean, atazak (egin beharrak) taxutzeko edota hainbat egoerari eraginkortasunez aurre egiteko pertsonak duen ahalmena edo abilezia, ezagutzak eta jarrerak une berean eta uztarturik baliatuz.
- Horri begira:
  - Arazo eta egoera ezberdinei aurre egitean ondorioztatzen da gaitasuna, burututako ekintzaren edota emandako erantzunaren emankortasun-mailatik.
  - Ekintza horiek gauzatzeko, ezinbestekoak dira subjektuaren jarrera jakin batzuk.
  - Ekintzei aurre egiteko, behar-beharrezkoa da prozedurak eta abildadeak menderatzea.
  - Ezagutzetan oinarriturik bideratzen dira ekintzak.
  - Aurreko guztia integratuz burutzen dira ekintzak.

Konpetentziak formulatzeko lagungarri izan daiteke honako eskema¹ kontuan hartzea:

- Zer?: erronka berriei aurre egitea (lehengo adibideari helduta: “Lagunei edo familiakoei ohar edo gutun pertsonalak egitea”); argi adierazten du zein izan daitekeen ekintza komunikatiboaren testu-mota, edo zehatzago esanda, testu-generoa.
- Zertarako?: ekintza komunikatiboaren helburua zehaztu behar da hemen (lehengo adibideari helduta: “helburua jakinaren gainean jartzea edota beharrak asetzea denean”).
- Nola?: gauzatzeko tresnak, prozedurak edo estrategiak aipatu behar dira (lehengo adibideari helduta: “informazioa eskatuz edo emanez”).

Hizkuntza konpetentzia modu egokian formulatzeak pista asko ematen dizkigu, ikasleek, gerora garatu behar duten ekintza komunikatiboa, modu arrakastatsuan gauza dezaten.

---

¹ Eskema hau da Proiektuen xede-hezitzailea edo justifikazioa zehazteko erabiltzen dena da, izan ere, guk hona ekarri dugu lagungarri zaigulako konpetentziak ondo zehazteko.

3.2.3– Arazo–egoera zehaztea

Berritzegune nagusiko arazo–egoeren ezaugarriei buruzko txostenean jasotzen den moduan:

Arazo–egoerak planteatzen dizkiegunean, ikasleek, banaka edo taldeka, informazioen multzo bat antolatu behar dute, testuinguru baten barruan, zeregin jakin bat egiteko, non ez baita oso begi–bistakoa aldeztetik zein den irtenbidea.

Ariketa konplexu mota bat da, oztopo bat aurkezten duena, erronka bat. Hura gaindituz gero, ikasleek gauza berriak ikasiko dituzte. Kontua da ikasleek arazo–egoera horren irtenbidea aurkitzea, testuingurutik kanpoko diziplina–edukiak saihestuz.

Azken finean, arazo–egoera irakaskuntza–ikaskuntza prozesuaren abiapuntua da, bai eta konpetentziak ebaluatzeko oinarria ere.

Formulatutako konpetentzia arazo–egoeraren bitartez eskuratuko da, eta horretarako, honakoa hartu behar da kontuan:

- Arazo egoerak desafio bat suposatzen du, ikasleen interesekin lotuta dago eta egoera errealak da. Produktua errealak eta zabaltekoa izan behar da. Erronka inplikaturiko hizkuntza konpetentzien sintesia da.
- Arazo egoerak, beraz, ekoizpen bat ekarriko du.

3.2.4– Ekintza komunikatiboa zehaztea

Ekintza komunikatiboa osotasun dinamiko bat da, horregatik, ekintza eta bera gauzatzen duen testua aztertzean, faktore dinamikoen bila joan behar dugu.

Ekintza komunikatiboaren bost faktore dinamiko nagusiak:

- Enuntziatzailea: Nork egiten du testua? Nola baldintzatzen du horrek testua? Erregistroa, lehen pertsona agertzea (ni, gu...), aditu papera hartzen du?
- Enuntziataria: Norentzat egiten du? Publikoa aditua da? Publikoa ezaguna da? Nola aldatuko litzateke beste norbaitentzat balitz?
- Xedea: Zein da ekintza komunikatiboaren helburua? Azaltzea, konbentzitzea, deskripzio zehatza... Horrek ere markatu egiten ditu zenbait gauza. Adibidez, konbentzitzeko estrategia argumentatiboak, azalpenetan berresateak eta ulertu den ziurtatzeko moduak...
- Testu-mota eta testu-generoa: Zein da testu-mota? Azalpena, instrukzioa... Zein da testu-generoa? Gutuna, mahai ingurua... Edukiak: zeintzuk dira testu honetan ageri ohi diren edukiak? Hau testu eredugarriak ikusiz eta hausnartzuz lantzen da.
- Erabilera esparrua: aukera ematen digu arlo horretan agertzen diren testu, lexiko, egoera eta abarren inguruan hausnartzeko. Kanala: irratiz, bideoz, telefonoz edo zuzenean... ezberdin egiten dugu. Erregistroa: informala, ezagunen artekoa ala formala, ezezagunen artekoa?

ENUNTZIATZAILEA	
ENUNTZIATARIOA	
XEDEA	
TESTU-GENEROA	
ERABILERA	

Ekintza komunikatiboa ondo zehaztea behar-beharrezkoa da:

- Ikasleek zer egin behar duten argi eduki dezaten: zer eskatzen diegu zehazki?
- Zer den erakusgarri zehaztu ahal izateko: ekintza komunikatibo hori aurrera eramanez ahal izateko hizkuntza-baliabide eta gaitasun batzuk beharko dituzte, eta horiek zeintzuk diren irakasleak argi izan behar du.
- Zer eta nola neurtuko den zehaztu ahal izateko: eskatzen zaienaren eta lantzen denaren arabera izan behar dute errubrikek.

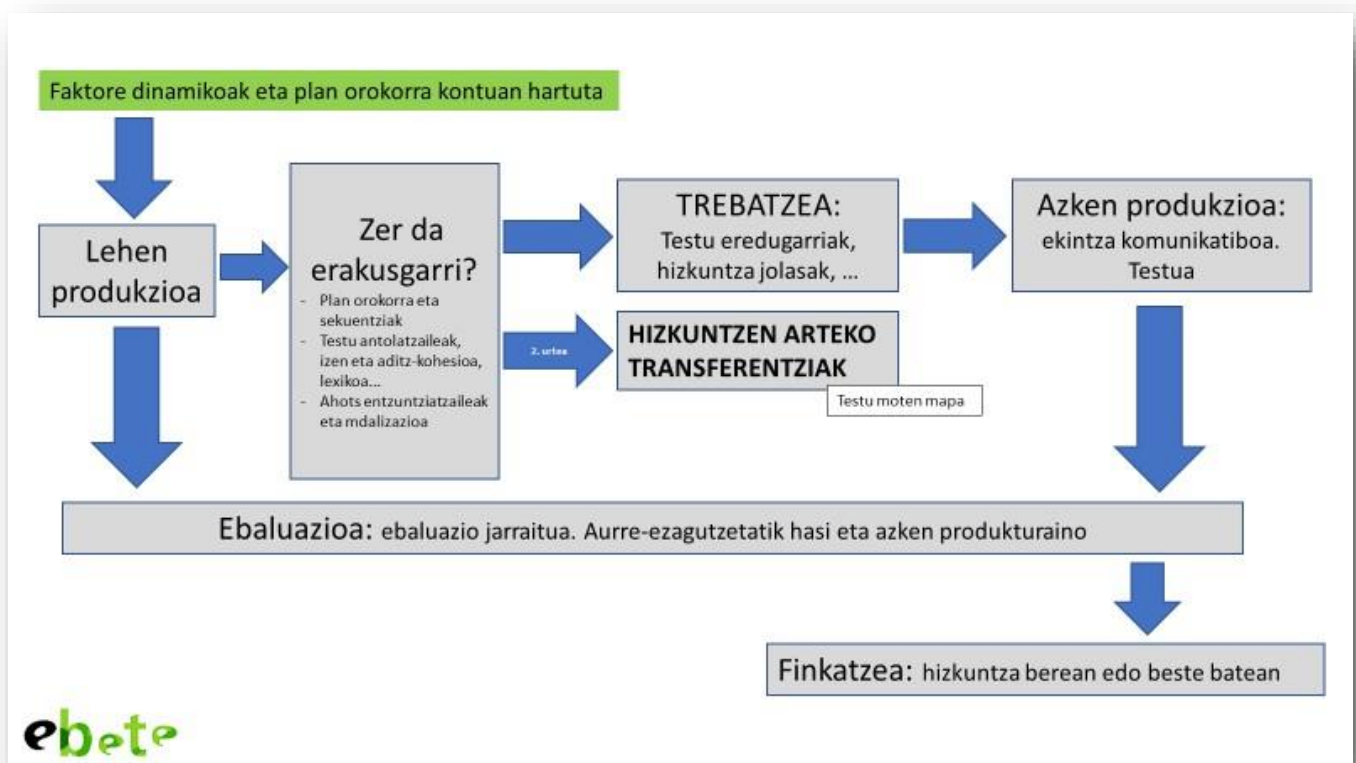
3.2.5– Plan orokorra eta azken produktu eredua garatzea

Plan orokorraren bidez azken produkzioari lotutako eskema orokor bat izango dugu.

Prozesuan zehar eta hasieran ikasleei azaltzeko tresna baliagarria izango da. Irakasleek ikasleen adina kontuan izanda azken produktu “eredua” sortzea oso egokia izan daiteke hurrengo urratsak emateko. Ez bada produktua sortzen ere testu horrek izango dituen nondik norakoak argi izatea komenigarria da.

- o Planifikazioa kontuan hartu: Plan orokorra eta sekuentziak
- o Testualizazioa kontuan hartu: Testu antolatzaileak, izen eta aditz-kohesioa, lexikoa...
- o Ahots enuntziatzaileak eta modalizazioa kontuan hartu

3.2.6– Ekintza komunikatiboa testu bihurtzea – Azken produktua lortzeko prozesua

a. Lehen produkzioa:

- Azken produkzioan landuko den testu-genero bera izango da.
- Ez du zertan azken produkzioan landuko den gaiarekin lotura zuzena izan behar, baina bai komeni da faktore dinamikoak eta plan orokorra bistaratzeko eta horrekin lotutako produkzioa sortzea.
- Ahozkoa bada, grabatzea komenigarria da.
- Lehen produkzio hau aurre-ezagutzarekin lotzen da.

b. Zer da erakusgarri? Azken produkzioa modu egoki batean egiteko zer irakatsiko diegu?

Sortutako testu “eredugarria”, lehen produkzioa eta mailari dagokion hizkuntza- profila kontuan hartuta zehaztuko da erakusgarri dena.

Planifikazioa kontuan hartu: Plan orokorra eta sekuentziak. Sortuko dugun azken produktuaren atalak, ordena...

Testualizazioa kontuan hartu: Testu antolatzaileak, izen eta aditz kohesioa, lexikoa...

Ahots enuntziatzaile eta modalizazioa kontuan hartu: Gorputz jarrera, tonua, interakziorik dagoen... 5 aldagaiek markatuko ditugun atal hau.

c. Trebatzea: Azken produktua egin aurretik oso garrantzitsua da erakusgarri direnak kontuan hartu eta ikasleak trebatzeko bideak lantzea.

Trebatzea bi norabidetan egitea proposatzen da:

Testu eredugarriak: Testu eredugarrietan erakusgarri direnak bistaratzeko dinamikak proposatuz. Adibidez: bideo batean testu antolatzaileak bilatu, idatzizko testu bateko plan orokorra (atalak) identifikatu, audio batean aditz denborak identifikatu...

Hizkuntza jolasak: Erakusgarri direnak dinamika erakargarri/dibertigarri bidez proposatuz. Hiru formatan:

- Hasierako fasea: dinamika bideratuak
- Erdiko fasea: dinamika erdi bideratu / erdi libreak
- Azken fasea: dinamika libreak

Trebatzea modu kontzientean egiten dela ziurtatzeko (ikasketa esanguratsua) ebaluazio baliabideak erabili. Autoebaluazio, koebaluazio, ...

d. Azken produkzioa: 5 aldagaiak, plan orokorra eta trebatzeko tartean egindakoak

bistaratu ostean egin. Hau da errepasso orokorra egin ostean azken produkzioa egin. Ahozkoa bada, grabatzea egokia izan daiteke

e. Ebaluazioa: ebaluazio jarraitua bideratzea proposatzen da. Prozesuko atal desberdinetan ikasketa esanguratsua izateko ikasleei baliabide desberdinak eskainiz. Zer den erakusgarri horretan bistaratuko ditugun gaitasunen lorpen maila ebaluatzea izango da helburua. Bukaerako testu-generoa sortzeko behar dituzten baliabide komunikatiboei loturako ebaluazioan ipiniko dugu fokoa.

Lehen produkzioa: Zer dakigu? Zer egiten dugu ongi? Zer hobetu dezakegu? Aurre ezagutzari begirako errubrika edo baliabideak eskaini.

Zer da erakusgarri? Zer ikasiko dugu? Zein da erronka? Erronka argi dago? Egingo duguna argi dagoela ziurtatzeko baliabide desberdinak erabili ditzakegu.

Trebatzea: Zer ikasi dut? Zer egiten dut/dugu ongi? Zer hobetu dezaket? Trebatze atal honetan ere ikasketa esanguratsua izaten ari den ikusteko baliabide desberdinak erabili daitezke.

Azken produkzioa: Zer ikasi dut? Ikaslearekin prozesua bistartzeko momentu egokia izan daiteke. Lehen eta azken produkzioa eta egindako bidea bistaratu. Baliabide desberdinak erabili daitezke (paper zorroa, elkarrizketa,...)

Hizkuntzaren ebaluazioari lotutako ebaluazioa da hemen jaso dena. Proiektu bidezko metodologian bestelako gaitasunen ebaluazioarekin uztartu beharko litzateke ebaluazio hau.

f. Finkatzea: Hizkuntza-arlo ez den batean egin daiteke. Azken produkzioa egin eta denbora tarte batera egitea interesgarria izan daiteke. Ikasketa esanguratsua izan den ziurtatzeko egokia da.

3.3– Testu generoen mapa eta arloen arteko lotura

Testu-generoen mapak erakusten du ikasmaila bakoitzean, hiru-hileko

bakoitzean eta hizkuntza bakoitzean zer landuko den, baita idatziz edo ahoz landuko den ere.

Proiektu bidez lan egiten den ikastetxeetan, proiektuaren azken produkzioak testu-genero horrekin lotuta egon behar du. Beraz, proiektuaren lanketa osoan zehar hizkuntzaren lanketa aurreikusitako helburu eta planteamenduekiko koherentea izango da. Izan ere, batzuetan azken produkzioa proiektuaren azken produktuaren aurreko ekintza komunikatibo bat da; adibidez, azken produkzioa da beste gela batzuetako ikasleei ahoz azaltzea historiaurreko bizimodua zelakoa zen, baina azken produktua izan daiteke historiaurreari buruzko erakusketa bat. Kasu honetan irakasleei ulertarazi behar zaie azken produktu horri lotuta azken produkzio bat egon behar dela.

Testu-liburuekin lan egiten den ikastetxeen kasuan, berriz, arloetan ekintza komunikatiboak sortu behar dira eta testu-generoen mapa kontuan hartuz egin beharko da hori. Hau da: hirugarren zikloko lehen hiru-hilekoan argudio-testuak landu behar badituzte, gutxienez hizkuntzakoa ez den arlo batean hiru-hileko horretan edo hurrengo batean argudio-testu bat oinarri duen ekintza komunikatibo bat landu beharko lukete testu-liburuko edukiekin lotuta. Ekintza komunikatiboaren garapena arlo horietan egingo litzateke, eta erakusgarri diren hizkuntza-baliabideak hizkuntza-arloetan landuko lirateke.

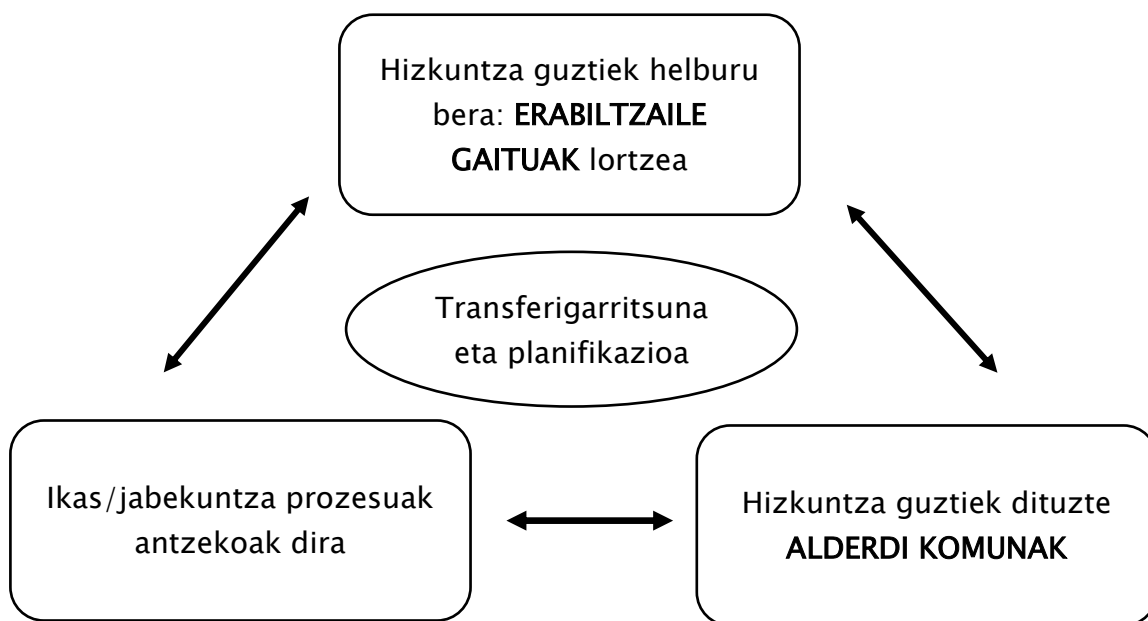
4- Hizkuntza Trataera Integratua

Hizkuntzak irakastearen helburua honakoa da: erabiltzaile gaituak lortzea, ahoz zein idatziz, testu anitzak eta askotarikoak ulertzeko zein sortzeko gaitasuna duten pertsonak izatea. Hizkuntzak modu egokian, koherentean eta zuzen erabiltzera iristea.

Hizkuntza Trataera Integratuaren bidez hizkuntzen arteko koordinazioa bilatzen da, metodologia partekatuz, beharrezko ez diren errepikapenak saihestuz eta kontzientzia eleanitza garatzeko aukera gehiago sortuz.

Horretarako bi atal nagusi hartuko dira kontuan:

- Transferigarritasuna: testu generoen lanketa hizkuntzen artean
- Planifikazioa: testu-generoen mapa

Iturria: Cummins (Hizkuntz gaitasun komunak)

4.1 – Hizkuntzen alderdi komunak

Hizkuntza Trataera Integratura bidean honakoa jakin beharra dago: zeintzuk diren hizkuntza bakoitzaren ezaugarri bereizgarriak eta zeintzuk hizkuntzen alderdi komunak. Hizkuntzak ikasteko eta menderatzeko prozesuak antzekoak dira hizkuntza guztietan. Hizkuntza guztiek eduki komunak dituzte. Besteak beste: testuak ulertzeko eta sortzeko prozedurak, ikasteko eta komunikatzeko estrategiak, kontzeptuzko edukiak (testu-moten eta generoen ezaugarriak...), jarrerazko edukiak (hizkuntza ikasteko eta erabiltzeko) eta diskurtso literarioaren ezaugarri orokorrak.

Zer da transferigarria?	Zer ez da transferigarria?
Testuak ulertzeko prozedurak	Ortografia arauak
Testuak planifikatzeko prozedurak	Ahoskera
Hizkuntzak ikasteko estrategiak	Lexikoa
Hizkuntzekiko eta hitzunikiko jarrera positiboak	Perpauen egituraketa eta sintaxia
Hizkuntzaren kontzeptu orokorrak (adjektiboa, izena, aditzak, aditzondoak)	Hitzen morfologia (hitzak, atzizkiak, aurrizkiak, funtzioak...)
Ahozko azalpenak ekoizteko prozedurak	Testu antolatzaileak eta lokailuak
Narrazio-sekuentzien ezaugarri nagusiak	
Azalpen-sekuentzien ezaugarri nagusiak	
Testu-generoen (gutuna, txostena, iritzi artikulua, ahozko azalpena...) ezaugarriak	
Testu literarioaren ezaugarriak	

* Berritzeguneek landutako taula

Taula honetan ikusten da hainbat elementu transferigarriak direla, baina hauek guztiek soilik testualizazioari begiratzen diote. Hemendik kanpo daude transferigarriak diren eta garatzea komeni den beste hainbat elementu ere:

- Hizkuntza-trebetasun kognitiboak: arloko edukien ulermena ziurtatzeko, ezinbestekoak dira hizkuntzak trebetasun kognitiboetan duen eragina aintzat hartzea. Eta trebetasun kognitibo horiek garatzeko, ezinbestekoak dira ulermen eta adierazpen estrategiak aintzat hartzea eta lantzea. Horiek ere transferigarriak dira.
- Testuinguruarekin lotutako arloak: erabiltzailearen asmoa, erabilera-esparruak eta abar.

Testu-motak eta testu-generoak, terminologia hautua:

Testuak sailkatzeko ahalegina egiten da testu-mota eta testu-generoen bidez.

Multzo eta azpimultzo asko egin daitezke testuak sailkatzerakoan: testu-generoak, testu-genero multzoak, testu-motak, testu-moldeak eta abar. Autoreen edo irakaskuntza sareen arabera terminologia ezberdinak erabiltzen dira testuei buruz hitz egiterakoan. Ebete hizkuntza-zerbitzuetatik hautu hau egin da, baina soilik praktikotasun aldetik erabilgarria dela baloratu delako:

Testu-motak: Testuan nagusitzen den sekuentzia edo funtzioaren arabera egindako sailkapena. Funtzio nagusi bat egon arren, bestelako sekuentziak ere antzeman daitezke, eta sekuentzia desberdin haiek guztiak batera testuaren xede nagusira makurtzen dira. Zehazki: azalpen-testuak, argudio-testuak, deskribapen-testuak, narrazio-testuak, instrukzio-testuak eta testu-literarioak.

Testu-motak aztertzerakoan funtzio nagusiari begiratu behar zaio baina testuingurua kontuan hartzea ere behar beharrezkoa da. Hainbatetan ez da hori kontuan hartzen.

Testu-generoa: ezaugarri eta helburu zehatzak dituzten testuak, gizartean izan ohi diren hizkuntza erabilerari esker finkatutakoak eta komunikazio egoerekin lotutakoak. Testu-moten multzoetan koka daitezke, baina, funtsean, 2 mundu diskurtsibotan kokatu daitezke: azalpenaren mundua eta kontaketa mundua.

Zer da testu-generoen mapa?

Testu-moten eta testu-generoen sailkapena kontuan hartuta, eskolarako planifikazio bat egitea: mapa moduko baten bidez testu-generoen lanketarako sailkapen bat egitea, eta horren bidez bakoitza noiz eta zein hizkuntzatan landuko den zehaztea.

Zergatik oinarritu testu-generoen lanketan?

- Gizarten gertatzen den benetako erabilera oinarri hartu behar dugulako, eskolaren esparruan aritu arren.
- Eguneroko hizkeratik hizkera akademikorako bidea egin behar delako.
- Derrigorrezko eskolaldiaren bukaeran ikasleek testu-genero jakin batzuk menderatu behar dituztelako.
- Arloek testu-generoak langai hartuz, arloen arteko transferentziak zehaztu daitezkeelako.

Testu-motak hainbat momentutan eta hainbat modutara lantzen dira edo landu daitezke, baina testu-generoen maparen bidez gutxieneko bat bermatzen da:

- Zeintzuk eta noiz landuko diren modu antolatu eta esplizituan.
- Hizkuntzen artean nola banatu eta koordinatuko diren.
- Aurretik ere landu izan bada hizkuntza horretan edo beste batean, nola egingo den aurretik egindakoarekin lotura.

Zein dira irizpideak testu-generoen mapa egiterakoan?

Testu-generoen mapa egiterakoan banaketa orekatu bat egin daiteke: kontzeptuen errepikapena, berrikustea eta kontzeptu berriak gehitzea bermatu daiteke modu horretan.

Ikuspegi horizontala eta progresioa zaintzea:

Edukien errepikapena eta progresioa kontuan hartu behar dira: ikasmaila bakoitzean lantzen dena hizkuntzen artean koordinatzeko eta hurrengo ikasmailetan lantzen denean garapena planifikatu ahal izateko.

Hori kontuan izanik, honakoa da planteamendua:

- Hiru-hileko bakoitzean eta hizkuntza bakoitzean zein testu-mota eta zein testu-genero landuko den zehaztea. Horrek ez du esan nahi, hizkuntzetan hori soilik landu behar denik, baina gutxienez eta modu koordinatu batean zer landuko den zehazten da.
- Maila guztietan landu behar dira testu-mota gehienak eta testu-genero anitzak. Ikasleen adina kontuan hartu behar denez, behar bada LHko lehen mailetan testu-mota batzuk lantzea zailagoa izango da eta beste batzuk pisu handiagoa hartuko dute. Heziberriko oinarriek, erabiltzen ditugun testu-liburu edo metodologiek eta aurretik dugun praktikak hartu behar ditugu kontuan hau erabakitzerakoan.
- Hizkuntza guztietan landu behar dira testu-mota guztiak. Lanketa koordinatzera begira aukera bat honakoa izan daiteke: testu-mota bera lantzea hiru hizkuntzetan hiru hileko bakoitzean, baina testu-genero ezberdina izatea. Hau da, oinarrizko ezaugarri berdinak izango lituzkete lanketa koordinatu ahal izateko, eta testu-generoari dagozkion berezitasunak landuko lirateke hizkuntza bakoitzean. Baina aldi berean izan beharrean, hiru hilabeteen arabera banatzea ere aproposa izan daiteke. Erabaki hau mapa osatzen duen irakasle taldeak hartu beharko du.
- Azken ekoizpenak egiterakoan zeintzuk izango diren ahoz eta zeintzuk idatziz zehaztu behar da.

Sailkapen adibidea

Dolz eta Schnevly, 1997

Erabilera-eremuak	Testu-genero multzoak	Ezaugarri nagusiak	Testu-generoak
Literatur kultura	Kontaketa autonomoa	Enuntziatzailearekiko autonomoa da. Fikzioa eta intrigaren bidez, narrazioa.	Ipuin zoragarria, alegia, abenturazko kontakizuna, zientzia-fikziozko kontakizuna, txistea, esketxa, eleberria, asmakizuna, haur abestia...
Giza-ekintzen dokumentazioa eta memorizazioa	Kontaketa interaktiboa	Enuntziatzailearekiko inplikaturik da. Esperientziaren kontaketa denboraren ardatzean kokatuta.	Bizitzarako kontakizunak, bidaiak-kontakizunak, norberaren egunerokoak, testigantzak, autobiografia, gertaerak, erreportajea, dokumentala, albistea, kronika, kontakizun historikoa, biografia...
Gizarteko gaien inguruan eragitea	Argudiatzea	Jarrera hartzea, finkatzea, negoziatzea	Debatea, iritzi-artikulua, argudiozko elkarrizketa, gutuna, eskaera-gutuna, editoriala, errekurtsioa, saiakera, iragarkia
Ezagutzen transmisioa eta eraikuntza	Azaltzea	Jakintzaren aurkezpena	Hitzaldia, ahozko aurkezpena, aditu bati elkarrizketa, artikulua entziklopedikoa, txosten zientifikoa
Argibideak eta portaerak arautzea	Preskribatzea	Egintzak deskribatzea. Instrukzioak eta preskripzioak. Portaerak arautzea.	Errezeta, arautegia, joko eta jolas arauak, iragarpen testuak, jarraibideak...

Definizioak, deskribapena, iruzkinak, eskemak, azalpenak eta abar: bestelako testuetan txertatuta daude eta testu-zati moduan izendatzen dira. Sekuentziak dira eta hainbatetan diskurtso-tipo propioa ere badute (deskribapena, azalpena...) eta funtzio jakinak bete ditzakete.

Euskarriak, laburpen grafikoak, adierazpen argigarriak, laburbildumak (grafikoak, katalogoak, horma-irudiak, kartelak, web orriak...): helburuaren arabera egituraz eta formaz oso aldakorak.

Erabiliko den sailkapena

Adams 1987 (*Lasarte-Oriako Berritzegunetik jasotako sailkapena*)

Sailkapen hau erabiltzearen hautua egin da Berritzeguneetatik proposatzen dena hau delako eta ikastaroetan parte hartzen ari diren ikastetxeen metodologietara egokitze errazagoa ikusten delako.

TESTU-MOTA edo funtzio nagusiak	ZER DA?	TESTU-GENEROAK
NARRAZIOA	Denbora tarte baten gertatzen diren ekintzen kontaketa. Kontaketa (erreal) edo narrazioa (fikziozkoa).	Kontaketa: biografia, berria, erreportaia, komikia, bakarrizketa, antzerkia, egunerokoa, gogoeta, artikulua, aurkezpena, erreportaia, testigantza, esperientziak, pasadizoa edo anekdota, ametsak, denbora tarte batean egindako gauzak (urtea, goiza...) Narrazioa: ipuina, nobela, kondaira, txistea pelikula, abestia..
DESKRIBAPENA	Gizaki, gauza, prozesu edo fenomeno baten ezaugarri fisiko, psikologiko nahi bestelakoak agertu, erakutsi, adierazi edo zehazten dituen.	Gutuna, eskaera gutuna, korreo elektronikoa, postala, argazki oinak, horma-irudiak, definizioa, fitxa, eskema, laburpena, aurkibidea, katalogoa...
ARGUDIO TESTUA	Gertakizun, arazo edo fenomeno baten inguruan dagoen tesi bat egiaztatzeke zein errefusatu edo baztertzeko ematen diren aldeko edo kontrako arrazoiek osaturiko testua.	Iritzia, erabakiak taldean, elkarrizketa, eztabaida, mahaingurua, iragarkia, slogana, kritika, zuzendariari gutuna, eslogana, iragarkia...
AZALPEN TESTUA	Edozein gaiari buruz, zerbait edo ezer ez dakien hartzaile batentzat, gertakizun edo fenomeno baten azalpen objektiboa egiten duen testua.	Oharra, gonbidapena, plana azaldu, dokumentala, katalogoa, gida turistikoa, mapak, definizioa, hitzaurrea, dosierra, aurkezpena, azalpena, informazio liburuxka, curriculum, akta, artikulua, gutuna, deialdia, egiaztagiria, eguraldiaren
INSTRUKZIO TESTUA	Ekintzaren bat gauzatzeko, orientabideak emanaz, aginduak, argibide edo arauak adierazten dituen testua.	Errezeta, eguraldiaren iragarpena, abisua, joko arauak, tutorialak, konsignak, erabilpen instrukzioak, jarraibideak, dekalogoak, azterketa...
TESTU LITERARIOA	Funtzio ludikoa izanda ere balio sozial eta kulturalak transmititzen dituen testua.	Kantak, erromantzeak, koblak, bertsoak, aho-korapiloak, poemak, antzerkiak...

Hizkuntza-arloetako testu-generoen mapa adibidea

		EUSKARA			GAZELANIA			INGELESA		
			Testu-mota	Testu-generoa		Testu-mota	Testu-generoa		Testu-mota	Testu-generoa
LH1	Lehen hiru hilekoa	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
	Bigarren hiru hilekoa	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
Hirugarren hiru hilekoa	Ahoz			Ahoz			Ahoz			
	Idatziz			Idatziz			Idatziz			
LH2	Lehen hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
	Bigar hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
Hiru hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz			
	Idatziz			Idatziz			Idatziz			
LH3	Lehen hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
	Bigar hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
Hiru hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz			
	Idatziz			Idatziz			Idatziz			
LH4	Lehen hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
	Bigar hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
Hiru hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz			
	Idatziz			Idatziz			Idatziz			
LH5	Lehen hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
	Bigar hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
Hiru hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz			
	Idatziz			Idatziz			Idatziz			
LH6	Lehen hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
	Bigar hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz		
		Idatziz			Idatziz			Idatziz		
Hiru hiru h.	Ahoz			Ahoz			Ahoz			
	Idatziz			Idatziz			Idatziz			

5- Hizkuntza trataera integralera hurbiltzeko urratsak

Ikastetxe batean Hizkuntza Trataera Integrala txertatzeko adibide bat da ondorengoa. Hiru ikasturteko planteamendua egiten da. Beste hainbat modu edo aukera ere egon daitezke.

LEHEN IKASTURTEAN

<p>Sentsibilizazioa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zer da Hizkuntza Trataera Integrala? Zer da Hizkuntza Trataera Integratua? - Hizkuntzaren ikuspegia eguneratzearen beharra
<p>Irizpideak adostea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikuspegi komunikatiboaren oinarriak aurkeztea: <ul style="list-style-type: none"> - Konpetentziak formulatzea - Arazo-egoera zehaztea - Ekintza komunikatiboa zehaztea   - Ekintza komunikatiboa testu bihurtzea - Irteera-profilak zehaztea - Testu-generoen mapa osatzea, edo osatuta dagoen kasuetan, berrikustea.
<p>Elkarlana antolatzea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikuspegi komunikatiboaren oinarriak ulertzea eta baliagarritasuna ikustea jarduera bat praktikara eramanaz: konpetentzia formulatzetik planifikaziora, lanketara eta ebaluaziora. Horri begirako materiala sortzea.

BIGARREN IKASTURTEAN

<p>Aurreko ikasturtean landutakoa errepasatzea</p>
<p>Irizpideak adostea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikuspegi komunikatiboaren oinarriak garatzea: <ul style="list-style-type: none"> - Lehen produkzioak eta azken produkzioak - Zer da erakusgarri? - Trebatzea - Ebaluatzea eta finkatzea   - Hizkuntzen arteko eta arloen arteko transferentziak aztertzea
<p>Elkarlana antolatzea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikuspegi komunikatiboaren oinarriak praktikara eramanaz ikustea: prozedura osoa garatzea - Ikasturteko plangintza garatzen hastea: testu-generoen mapa eta arloak lotzeko ikasturteko plangintza osatzen hastea. Horri begirako materiala sortzea.

HIRUGARREN IKASTURTEAN

<p>Aurreko ikasturteetan landutakoa errepasatzea</p>
<p>Elkarlana antolatzea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ikasturteko plangintza garatzen hastea: testu-generoen mapa eta arloak lotzeko ikasturteko plangintza osatzea. Horri begirako materiala sortzea.

6- Baliabide lagungarriak

- Hizkuntzaren ikuspegia eguneratzearen beharra
- Ulermen estrategiak
- Testu-moten ezaugarri nagusiak
- Transferentzien inguruko adibideak
- Zer da erakusgarria: irteera profilen arabera adibideak
- Adibide zehatz baten aurkezpena

Hemen agertzen diren baliabideak ez zaizkio dokumentu honi erantsi. Bakoitzarekin beste dokumentu bat osatu da eta modu osagarrian erabiltzen dira ikastaroetan.